

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 904041
לנבחנים אקסטרניים — 45
נספח: תכנית הלימודים (לשאלון 45 בלבד)

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים ושלושה רבעים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
- פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
- פרק שני: סיפור קצר
- פרק שלישי: דרמה
- פרק רביעי: רומאן וספרי קריאה
- כל הפרקים בבחינה הם **חובה**.
- ענה על השאלות לפי ההוראות האלה:
- מהפרק הראשון (שירה) ענה על שתי שאלות (24 נקודות).
- מהפרק השני (סיפור קצר) ענה על שתי שאלות (24 נקודות).
- בכל אחד מהפרקים השלישי (דרמה) והרביעי (רומאן וספרי קריאה) ענה על שאלה אחת (לכל שאלה — 26 נקודות; סה"כ — $26 \times 2 = 52$ נקודות).
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) מילון לפי בחירת הנבחן.
- (2) לנבחנים אינטרניים: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.
- (3) לנבחנים אקסטרניים: תכנית הלימודים מצורפת.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
- (2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
- (3) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת את רשימת היצירות שנלמדו.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה־20)

ענה על שתיים מהשאלות 1-17 (לכל שאלה — 12 נקודות; סה"כ — 24 נקודות).

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א- ב שאחריו.

פְּתֻנוֹת פָּסִים / משה אבן־עזרא

פְּתֻנוֹת פָּסִים / לְבַשׁ הַגֵּן / וְכִסּוֹת רֶקֶמָה / מִיְּדֵי דְשָׁאוֹ,
וּמַעֲלֵל תַּשְׁבֵּץ / עֲטָה כָּל עֵץ / וּלְכָל עֵץ / הִרְאָה פְּלֹאוֹ.
כָּל צִיץ חֲדָשׁ / לְזֶמֶן חֲדָשׁ / יֵצֵא שׁוֹחֵק / לְקִרְאָת בּוֹאוֹ –
אֶךְ לְפִנְיָהֶם / שׁוֹשֵׁן עֶבֶר, / מְלֹךְ, כִּי עַל / הַיָּרֵם כָּסָאוֹ.
יֵצֵא מִבֵּין / מִשְׁמַר עָלָיו / וַיִּשְׁנֶה אֶת / בְּגָדֵי כְּלָאוֹ.
מִי לֹא יִשְׁתָּה / יֵינוּ עָלָיו – / הָאִישׁ הַהוּא / יֵשֵׁא חֲטָאוֹ!

א. תאר את השינויים בגן לפי השיר "פְּתֻנוֹת פָּסִים".

הבא אמצעי אמנותי אחד, והסבר את תרומתו לעיצוב תמונת הגן. (8 נקודות)

ב. הסבר את הקשר בין השינויים שתיארת ובין ההזמנה למשתה היין. (4 נקודות)

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

כְּתַב סֵתִיו / שלמה אבן־גבירול

כְּתַב סֵתִיו בְּדִי מְטָרִיו וּבְרִבְיּוֹ
וּבְעֵט בְּרֶקִיו הַמְּאִירִים וְכַף עָבִיו
מִכְתָּב עָלֵי גֵן מִתְכַּלֶּת וְאַרְגָּמָן
לֹא נִתְכַּנּוּ כָהֶם לְחֹשֶׁב בְּמַחְשָׁבִיו.
לִכֵּן, בְּעֵת חֲמֻדָּה אֲדַמָּה פְּנֵי שַׁחַק,
רֶקֶמָה עָלֵי בְּדֵי עֲרוּגוֹת כְּכֹכָבִיו.

בשיר זה תהליכים המתרחשים בטבע מתוארים באמצעות פעולות ותכונות אנושיות.

הסבר והדגם קביעה זו.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

ראה שמש / שלמה אבן-גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפשט פאתי צפון ומין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ – עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תלין ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

הצג את השלבים בתיאור תמונת הטבע בשיר, והסבר כיצד היא מתקשרת אל מות יקותיאל.

שירת ביאליק

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

לבדי / חיים נחמן ביאליק

כלם נשא הרוח, כלם סחף האור,
שירה חדשה את-בקר חיהם הרנינה;
ואני, גחל רך, נשמתכתי מלב
מתחת כנפי השכינה.

וכשכלה לבדי לחלון, לאור,
וכשצר-לי המקום מתחת לכנפה –
כבשה ראשה בכתפי, ודמעתי על-דך
גמרתי נטפה.

בדד, בדד נשארתי, והשכינה אף-היא
כנף ימינה השבורה על-ראשי הרעידה.
ידע לבי את-לבה: חרד חרדה עלי,
על-בנה, על-יחידה.

חרש בכתה עלי ותתרפק עלי,
וכמו שכה בכנפה השבורה בעדי:
„כלם נשא הרוח, כלם פרחו להם,
ואותר לבדי, לבדי...”

כבר נתגרשה מכל-הוויות, רק-עוד
פנת סתר שוממה וקטנה נשארה –
בית-המדרש – ותתכס בצל, ואהי
עמה יחד בצורה.

וכעין סיום של-קינה עתיקה מאד,
וכעין תפלה, בקשה וחרדה כאחת,
שמעה אזני בבכייה החרישית ההיא
ובדמעה ההיא הרותחת –

פרש את הבית החמישי בשיר, והסבר את השינוי שחל ביחסים בין הדובר לשכינה בשיר.

5.

קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריי.

ואם ישאל המלאך / חיים נחמן ביאליק

בני, נשמתך איך? –
„שוט בעולם, בקשנה, מלאכי!
יש בעולם כפר שאגן, מקף חומת יערים,
ולכפר רקיע תכלת, בלי מצרים רקיע,
ולרקיע התכלת בת-יחידה באמצע:
עב יחידה, לבנה וקטנה.
ובצהרי יום קיץ בדרך שחק-שם ילד,
ילד עוזב לנפשו, רך ויחיד וחולם –
ואני הוא הילד, מלאכי.
פעם אחת התעלף כל-העולם וישתק,
ושתי יצני הילד השמימה נמשכו,
וינאנה, היחידה, הזכה, הברורה,
ונפשו יצאה בראותו, כצאת יונה משובכה,
אל העב הנחמדה.“

– ותמוג? –

„גם-שמש יש בעולם, מלאכי!
את-נשמת הצילה קרן פו רחמינה,
ועל-כנפי הזהר ימים רבים פונה
כצפרת לבנה;
פעם רכבה בכפר על-גב קרן הזהב,
הלוח הלקה לבקש פנינת טל בין הדשאים,
ודמעה זכה ותמה אז על-לחיי רעדה,
ותודעוה תקרן ונשמת צנחה –
ותשתקע בדמעה.“

– ותיכש? –

„לא, כי נשרה על-דף גמרא קדושה.
גמרא היתה לזקני שעירת גוילים ומעוכה,
ובכרסה – שתי שערות של-זקנו הלכן,
חוטי ציציות פסולות של-טליתו הקטנה
וסמנים של-ההרבה טפות חלב ושענה,
ובגמרא הזאת, במעי אותיות מתות
בדרך פרפרה נשמת.“

– ותחנק? –

„לא, פרפרה ותשורר, מלאכי!
באותיות המתות שירי חיים הקרו,
ובארון ספרי זקני מתי עולם נודעו.
שונים היו השירים: על-עב קטנה ובהירה,
עלי קרן הזהב ועלי דמעה מזהירה,
עלי ציציות פסולות ועלי טפות של-שענה –
אף שיר אחד לא ידעה – שיר עלומים ואהבה.
ותכל לצאת, ותהמה, ולא-מצאה תנחומין,
ותתעלף עד-כלותה, ויהי צר-לה עד-מות.
פעם אחת פקדתי את-גמרתי הבלה –
והנה פרחה מתוכה נשמת.“

ועדין היא טסה ומשוטטת בעולם,
משוטטת ותועה ואינה מוצאת תנחומין;
ובלילות הצנועים שבתחלת כל-חדש,
בהתפלל העולם עלי פגימת הלבנה,
היא מתרפקה בכנפה עלי שער האהבה,
מתרפקת, דופקת ובוכיה בחשאי,
ומתפללה על-האהבה.“

בתשובה של המשורר לשאלת המלאך הוא מספר על מסע דמיוני של נשמתו.

תאר שתיים מהתחנות במסע זה, והסבר את תרומתן להבנת השיר.

שירת המאה ה' 20

שירי רחל

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה,
רב וכבד מכתפי הדלה.

גם את דרכי — כדרכה אל צמרת —
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הליו והדמיע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

הסבר את הדימוי של הנמלה בשיר, ואת תרומתו להבנת התחושות של הדוברת.

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

זמר נוגה / רחל

הַתְּשַׁמֵּעַ קוֹלִי, רְחוּקִי שְׁלִי,
הַתְּשַׁמֵּעַ קוֹלִי, בְּאֶשֶׁר הִנֵּךְ —
קוֹל קוֹרֵא בְּעֹז, קוֹל בּוֹכָה בְּדַמִּי
וַיַּמְעַל לְזִמְן מְצוּהַּ בְּרָכָה?

תָּבֵל זֶה רֶכֶּה וּדְרָכִים בָּהּ רַב.
נִפְגָּשׁוֹת לְדֶק, נִפְרָדוֹת לְעַד.
מִבְקֵשׁ אָדָם, אֵךְ פּוֹשְׁלוֹת רִגְלִיו,
לֹא יוֹכֵל לְמַצֵּא אֶת אֲשֶׁר אָבֵד.

אַחֲרוֹן יָמֵי כָכָר קָרוֹב אוֹלִי,
כָכָר קָרוֹב הַיּוֹם שֶׁל דְּמָעוֹת פְּרִידָה,
אַחֲכָה לָךְ עַד יִכְבּוּ חַיִּי,
כְּחֻכּוֹת רַחֵל לְדוֹדָהּ.

הכותרת "זמר נוגה" מבטאת את הרגש שהדוברת מביעה בשיר.
הסבר קביעה זו, והבא שתי דוגמאות לדברך.

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

מנגד / רחל

קשוב הלב. האזן קשבת:
הבא? היבוא?
בכל צפיה
יש עצב נבו.

זה מול זה — החופים השנים
של נחל אחד.
צור הגזרה:
רחוקים לעד.

פרוש כפים. ראה מנגד
שמה — אין בא.
איש ונבו לו
על ארץ רבה.

השיר מסתיים בשורות: "איש ונבו לו / על ארץ רבה".
פרש שורות אלה, והסבר כיצד הן מבטאות את התחושה של הדוברת בשיר.

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

פגישה חצי פגישה / רחל

פגישה, חצי פגישה, מבט אחד מהיר,
קטעי ניבים סתומים — זה די...
ושוב הצוף הכל, ושוב הכל הסעיר
משבר האשר והדני.

אף סכר שכחה — בניתי לי מגן —
הנה הנה כלא הנה.
ועל ברפי אכרע על שפת אגם סואן
לשתות ממנו לרניה!

הסבר את שתי השורות המסיימות את השיר, וכתוב כיצד הן מתקשרות לחוויה המתוארת בשיר.

שירי לאה גולדברג

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

חֲמִסִּין שֶׁל נִיסָן / לאה גולדברג

אֶכֶן אֲדַע, זֶה יוֹם לֹא תְמוּרָה
וְלֹא נָפַל דָּבָר וְלֹא אָרַע
וְלֹא יִבְדִּיל בֵּינוּ לְבֵין יָמִים
צִיּוֹן נְאוֹת אֲשֶׁר מְטוֹב עַד רַע.

וְרַק לְשֹׁמֵשׁ רֵיחַ שֶׁל יִסְמִין.
וְרַק לְאֶבֶן קוֹל שֶׁל לֵב פּוֹעֵם,
וְרַק לְעָרֹב צָבֵעַ שֶׁל תַּפּוּז,
וְרַק לַחֹל שְׁפֵתִים מְנַשְׁקוֹת.

אֵיךְ אֲזַכְּרוּ, אֱלֵמוּנֵי סֶתֶם,
אֵיכָה אֲשֹׁמֵר חֲסִדוֹ הַפְּתָאוּמִי,
אֵיךְ אֶאֱמִין שִׁיּוֹם אֶחָד הָיָה
כָּל נִיד וְרֵיחַ עֲצָם מַעֲצָמִי?

כִּי כָּל אֵילָן הָיָה מִפָּרֶשׁ רוֹטֵט,
וְלִדְמָמָה עֵינַיִם שֶׁל יִלְדָּה,
וְלִדְמָעוֹת נִיחוּחַ הַלְּבֹוֹב,
וְשֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם אֶהְבְּתִי.

אילו חושים נרמזים בבית השני בשיר, ומהי תרומתם להבנת החוויה המתוארת בשיר?
הסבר את דבריך.

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר ט'- מתוך: **אהבתה של תרזה די מון** / לאה גולדברג

מחלונִי וְגַם מחלונֶךָ
אותוֹ הֵנָּה וְשָׁקָהּ, אותו הַנּוֹף,
וְיוֹם תָּמִים מָתָר לִי לְאַהֵב
אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר לְטֶסֶפָה עֵינֶיךָ.

מול חלונֶךָ וְגַם מול חלונִי
בְּלִילָה שָׁר אותו זְמִיר עֲצָמוֹ,
וְעַת יִרְטִיט לְבָבָהּ בַּחֲלוּמוֹ
אֶעֱוֹר וְאֶזְעִיז לוֹ גַּם אֲנִי.

הָאֶרֶץ הַזֵּקֶן, שָׁבוּ כָּל מַחֲסֵ
אֶת מִבְטָהּ נוֹשָׁאת כְּטֵל טְהוֹר,
עַם בָּקָר יִקְדְּמֵנִי בְּבִרְכָּהּ -

דְּבָרִים רַבִּים מְאֹד אֶהְבְּנוּ יַחַד,
אָךְ לֹא נֶרַח בְּאַשְׁנֵיכָהּ הָאוֹר
עַת בְּדִידוּתִי נִנְעָה בְּבִדּוּתֶךָ.

הסבר את הבית האחרון בשיר, וכתוב מהי תרומתו להבנת השיר.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר א' - מתוך: **מִבֵּית אִמִּי** / לאה גולדברג

מֵתָה אִמָּה שֶׁל אִמִּי
בְּאֵיב יְמִיָּה. וּבָתָה
לֹא זָכְרָה אֶת פָּנֶיהָ. דְּיוֹקְנָה הַחֲרוּט
עַל לְבוֹ שֶׁל סִבִּי
נִמְחָה מֵעוֹלָם הַדְּמוּיוֹת
אַחֲרֵי מוֹתוֹ.

רַק הָרָאִי שָׁלָה נִשְׁתִּיר בְּבֵיתָה,
הַעֲמִיק מְרֹב שָׁנִים בְּמִשְׁבָּצַת הַכֶּסֶף.
וְאֵנִי, נִכְדָּתָה הַחֲנֻרָה, שְׁאִינִי דוֹמָה לָהּ,
מִבִּיטָה הַיּוֹם אֶל תּוֹכּוֹ כְּאֵל תּוֹךְ
אֲנִים הַטּוֹמֵן אוֹצְרוֹתָיו
מִתַּחַת לַמַּיִם.

עֲמַק מָאָד, מֵאַחֲרֵי פָנֶי,
אֵנִי רוֹאָה אִשָּׁה צָעִירָה
וְרֵדָת לְחַיִּים מְחִיכָה.
וּפִאָּה נִכְרִית לְרֹאשָׁה.
הִיא עוֹנֶדֶת
עֵגִיל מֵאָרֶךְ אֶל תְּנוּף אֲזוּנָה. מִשְׁחִילָתָהּ
בְּנֹקֵב זָעִיר בְּבֶשֶׁר הָעֵנִי
שֶׁל הָאֵזֶן.

עֲמַק מָאָד, מֵאַחֲרֵי פָנֶי, קוֹרֶנֶת
זְהוּבִית בְּהִירָה שֶׁל עֵינֶיהָ.
וְהָרָאִי מִמָּשִׁיף אֶת מְסָרָהּ
הַמְשַׁפָּחָה:
שֶׁהִיא הִיטָה יָפָה מָאָד.

הסבר את היחס של הדוברת בשיר לסבתה, וכתוב כיצד מעוצב יחס זה.

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

הָאֲמָנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים / לאה גולדברג

הָאֲמָנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהּ וּבְחֶסֶד,
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה, וְתִלְכִי בּוֹ כְּהֶלֶךְ הַתָּמָר,
וּמִחֲשׂוֹף כַּף-רִגְלָךְ יִלְטֹף בְּעֵלֵי הָאֶסְפָּסָת,
אוֹ שְׁלִפְי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְמֶק דְּקִירָתָם.

אוֹ מָטָר יִשְׁיֶנֶךְ בְּעֵדֶת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקָה
עַל כְּתִפְךָ, חֲזוֹף, צוֹאֵרָךְ, וְרֹאשְׁךָ רֵעֵנִי.
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה הָרֹטֵב וְיָרֵחַב בְּךָ הַשָּׁקֵט
כְּאוֹר בְּשׂוּלֵי הָעֵנָן.

וְנִשְׁמָתְךָ אֶת רִיחוֹ שֶׁל הַתָּלָם נוֹשֵׁם וְרוֹעֵעַ,
וְרֹאֵת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בְּרֹאֵי-הַשְּׁלִילִית הַזֹּהָב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמֶתֶר בָּם לְנוֹעַעַ,
וּמֶתֶר, וּמֶתֶר לְאַהֵב.

אֶת תִּלְכִי בַשָּׂדֶה. לְבִדְךָ, לֹא נִצְרָכָה בְּלֶחֶט
הַשְּׂרָפוֹת, בְּדָרְכִים שֶׁסָּמְרוּ מְאִימָה וּמֶדֶם.
וּבִישׁוּר-לֵבָב שׁוֹב תִּהְיִי עֲנוּה וְנִכְנָעַת
כְּאֶחָד הַדָּשָׁאִים, כְּאֶחָד הָאָדָם.

בשתי השורות הפותחות את הבית האחרון בשיר יש תיאורים של סבל ואימה.

הסבר את התרומה של תיאורים אלה להבנת השיר.

שירי יהודה עמיחי

14. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני השאלה שאחריו.

לא כְּרוֹשׁ / יהודה עמיחי

לא כְּרוֹשׁ,
לא בְּבֵת אֶחָת, לא כְּלִי,
אֶלֶּא כְּדָשָׁא, בְּאַלְפֵי יְצִיאוֹת זְהִירוֹת־יְרֻקוֹת,
לֵהֱיוֹת מְסֹתֵר כְּהֶרְבֵּה יְלָדִים בְּמִשְׁחָק
וְאַחֵד מִחֶפֶשׁ.

וְלֹא כְּגִבֹר הַיַּחֲדִיד,
כְּבֶן־קִישׁ, שְׁמִצָּאוֹהוּ רַבִּים
וְעָשׂוֹ אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ.
אֶלֶּא כְּגֶשֶׁם בְּהֶרְבֵּה מְקוֹמוֹת
מַעֲנָנִים רַבִּים, לְהִתְחַלְחַל, לֵהֱיוֹת שְׁתוּי
פִּיּוֹת רַבִּים, לֵהֱיוֹת נָשׁוּם
כְּאוֹיֵר בְּשָׁנָה וּמִפְּזֹר כְּפָרִיחָה בְּאַבִּיב.

לֹא הַצְלִצוֹל הַחֹדֵר, הַמַּעוֹרֵר
בְּשַׁעַר הָרוּפָא הַתּוֹרֵן,
אֶלֶּא בְּרַפִּיקוֹת, בְּהֶרְבֵּה אֲשַׁנְבִּים
בְּכִנִּיסוֹת צְדָדִיּוֹת, בְּהֶרְבֵּה דְּפִיקוֹת לֵב.

וְאַחֲר־כֵּךְ הַיְצִיָּאָה הַשְּׁקֵטָה, כְּעֶשֶׂן
בְּלִי תְרוּעָה, שֶׁר מִתְפַּטֵּר,
יְלָדִים עֵיפִים מִמִּשְׁחָק,
אֶכֶן בְּגִלְגּוּלִים הָאֲחֵרוֹנִים

לְאַחֵר הַמּוֹרֵד הַתָּלוּל, בְּמָקוֹם שְׁמִתְחִיל
מִישׁוֹר הַתּוֹרֵד הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ,
בְּתַפְלוֹת הַמִּתְקַבְּלוֹת,
עוֹלָה אֶכֶךְ בְּהֶרְבֵּה רְבוּא גְּרִיזִים.

תאר את תמונות הטבע בשני הבתים הראשונים, והסבר את תרומתן להבנת השיר.

15. קרא את השיר שלפניך, שיר 10 מתוך מחזור השירים "טיול ישראלי", וענה על השאלה שאחריו.

אני זוכר שאלה בספר למוד החשבון / יהודה עמיחי

אני זוכר שאלה בספר למוד החשבון,
על רכבת שיוצאת ממקום אחד ורכבת אחרת
שיוצאת ממקום אחר. מתי יפגשו?
ואף אחד לא שאל מה יקרה כאשר יפגשו,
אם יעצרו או יעברו אחת על פני השנייה ואולי יתנגשו.
ולא היתה שאלה על איש שיוצא ממקום אחד
ואשה שיוצאת ממקום אחר. מתי יפגשו
והאם בכלל יפגשו ולכמה זמן יפגשו?
ובדבר ספר למוד החשבון. עכשו הגעתי
אל העמודים האחרונים שבהם רשימת הפתרונות.
ואז היה אסור להסתכל בהם ולהשתמש בהם.
עכשו מתר. עכשו אני בודק
במה צדקתי ובמה טעיתי
ויודע מה עשיתי נכון ומה לא עשיתי. אמן.

ספר לימוד החשבון הוא מטפורה לחיי אדם.

הסבר קביעה זו, ובסס אותה על שש השורות האחרונות בשיר.

/המשך בעמוד 14/

16. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

תִּירִים / יהודה עמיחי

בְּקוֹרֵי אֲבָלִים הֵם עוֹרְכִים אֶצְלָנוּ,
יוֹשְׁבִים בְּיָד וָשֵׁם, מְרַצִּינִים לִיד הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי
וְצוֹחֲקִים מֵאַחֲרֵי וִילּוֹנוֹת כְּבָדִים בְּחֹרֵי מְלוֹן,

מִצְטַלְמִים עִם מֵתִים חֲשׂוֹבִים בְּקֶבֶר רָחֵל
וּבְקֶבֶר הָרָצֵל וּבְגִבְעַת הַתַּחֲמִשָּׁת,
בּוֹכִים עַל יָפִי גְבוּרַת נְעָרֵינוּ
וְחוֹשְׁקִים בְּקִשְׁיחוֹת נְעוּרֹתֵינוּ
וְתוֹלִים אֶת תַּחְתּוֹנֵיהֶם
לִיְבוֹשׁ מְהִיר
בְּאַמְבֻטִּיָּה כְּחֹלָה וְצוֹנָנָה.

פַּעַם יִשְׁבַּתִּי עַל מַדְרָגוֹת לִיד שַׁעַר בְּמִצְוֹדֶת דָּוִד, אֶת שְׁנֵי
הַסְּלִים הַכְּבָדִים שֶׁמֵּתִי לִידִי. עֲמָדָה שָׁם קְבוּצַת תִּירִים
סָבִיב הַמְּדַרְיָן וְשִׁמְשֵׁתִי לָהֶם נִקְדַּת צִיּוֹן. "אַתֶּם רֹאִים
אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עִם הַסְּלִים? קִצַּת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ נִמְצְאָה
קִשְׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרֹמִית. קִצַּת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ". אֲבָל
הוּא זֶה, הוּא זֶה! אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי: הֲגֹאֲלָה תִּבּוֹא רַק אִם יִגִּידוּ
לָהֶם: אַתֶּם רֹאִים שָׁם אֶת הַקִּשְׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרֹמִית?
לֹא חֲשׂוֹב: אֲבָל לִידָה, קִצַּת שְׁמֹאלָה וּלְמִטָּה מִמֶּנָּה, יוֹשֵׁב
אֲדָם שֶׁקָּנָה פְּרוֹת וִירְקוֹת לְבֵיתוֹ.

הסבר את הביקורת של הדובר בשיר בנוגע למפגש של התיירים עם הארץ.

17. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרינו.

משלשה או ארבעה בחדר / יהודה עמיחי

משלשה או ארבעה בחדר
תמיד אחד עומד ליד החלון.
מכרח לראות את העול בין קוצים
ואת השרפות בגבעה.
וכיצד אנשים שיצאו שלמים
מחזרים בערב כמטבעות ערף לביתם.

משלשה או ארבעה בחדר
תמיד אחד עומד ליד החלון.
שערו האפל מעל למחשבותיו.
מאחוריו המלים.
ולפניו הקולות הנודדים בלי תרמיל,
לכבות בלי צידה, נבואות בלי מים
ואכנים גדולות שהושבו
ונשארו סגורים כמכתבים שאין
להם כתבת ואין מקבל.

בחר בשני ציורי לשון מהשיר. הסבר אותם ואת תרומתם להבנת השיר.

פרק שני – סיפור קצר

ענה על שתיים מהשאלות 18-20 (לכל שאלה - 12 נקודות; סה"כ – 24 נקודות).

שים לב! בשאלות 18-19 אין לענות על פי הסיפור "סיפור אהבה" מאת אהרן אפלפלד.

18. בחר בסיפור קצר שיש בו תיאורי טבע, תיאורי סביבה או תיאורי חפצים.

הצג תיאור כזה בסיפור שבחרת, והסבר את תרומתו להבנת משמעות הסיפור.

19. בחר בסיפור קצר שלמדת, ותאר יחסים בין שתי דמויות בסיפור זה.

הסבר מה מלמדים יחסים אלה על כל אחת מהדמויות. הדגם את דבריך.

סיפור אהבה / אהרן אפלפלד

20. בחר מהסיפור בשני מוטיבים (כמו: מוטיב המחלה, מוטיב החלומות, מוטיב הבית).

תאר כיצד המוטיבים שבחרת באים לידי ביטוי בסיפור, והסבר את תרומתם למשמעותו.

פרק שלישי – דרמה

ענה על אחת מהשאלות 21-22 (26 נקודות).

שים לב: בשאלות 21-22 אפשר לענות בק על פי מחזה מודרני (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20).

21. אמצעים דרמטיים, כמו דיאלוגים, מונולוגים, אביזרים ותפאורה, מדגישים רעיונות

מרכזיים במחזה.

בחר בשני אמצעים דרמטיים מהמחזה המודרני שלמדת, והסבר כיצד הם מדגישים רעיון מרכזי אחד.

22. מחזות מודרניים רבים מתארים חברה שהערכים שלה פגומים.

האם טענה זו מתאימה למחזה המודרני שלמדת? הסבר והדגם את דבריך.

פרק רביעי – רומאן וספרי קריאה

ענה על אחת מהשאלות 23-24 (26 נקודות).

23. הבדלים בין דורות, בין מעמדות ובין בני עמים שונים באים לידי ביטוי ברומאנים רבים.

בחר באחד ההבדלים, והסבר את השפעתו על היחסים בין שתי דמויות ברומאן שלמדת או

בספר קריאה.

24. תאר את הסיום של רומאן שלמדת או של ספר קריאה, והסבר אם סיום זה פותר את הבעיות או

הקונפליקטים המתוארים ביצירה שבחרת.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח לשאלון 45, חורף תשע"ב: תכנית הלימודים

שים לב: תכנית לימודים זו כוללת גם יצירות שבהתאם למיקוד הוצאו מתכנית הבחינה בחורף תשע"ב

נושאי הלימוד לבחינה בספרות

לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי

2 יחידות לימוד – שאלון מספר 045

1. מבנה תכנית הלימודים

קבוצות	פרקים
1. השירה העברית בימי-הביניים 2. שירת ביאליק 3. השירה העברית במאה ה-20	א. שירה
1. סיפורים של עגנון 2. סיפורים עבריים של יוצרים אחרים 3. סיפורים מתורגמים	ב. סיפור קצר
1. טרגדיה של סופוקלס או של שקספיר 2. דרמה מודרנית	ג. דרמה
1. רומאנים עבריים 2. רומאנים מתורגמים 3. רומאנים נוספים 4. ספרי קריאה עבריים 5. ספרי קריאה מתורגמים	ד. רומאן, ספרי קריאה

2. מבנה הבחינה

- כל פרקי הבחינה הם **חובה**.
 - הנבחן יענה על **שש** שאלות:
- בפרק א (שירה) יענה הנבחן על **שתי** שאלות. כל שאלה בפרק זה תתייחס לשיר אחר, ומשקלה יהיה 12 נקודות (סה"כ 24 נקודות).
- בפרק ב (סיפור קצר) יענה הנבחן על **שתי** שאלות. כל שאלה בפרק זה תתייחס לסיפור אחר, ומשקלה יהיה 12 נקודות (סה"כ 24 נקודות).
- בפרק ג (דרמה) יענה הנבחן על שאלה **אחת**. משקל השאלה יהיה 26 נקודות.
- בפרק ד (רומאן וספרי קריאה) יענה הנבחן על שאלה **אחת**. משקל השאלה יהיה 26 נקודות.

נספח לשאלון 45, חורף תשע"ב

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

3. נושאי הלימוד

פרק א – שירה

קבוצה ראשונה – השירה העברית בימי-הביניים

יש ללמוד שלושה שירים – שיר אחד מכל קבוצה:

- א. ריה"ל: יפה נוף; לבי במזרח; הציקתני תשוקתי
- ב. רשב"ג: כתב סתיו; ראה שמש
משה אבן עזרא: קְתָנוּת פְּסִים
- ג. רשב"ג: כאבי רב
שמואל הנגיד: הים ביני ובינך; בכור אמי

קבוצה שנייה – שירת ח"נ ביאליק

יש ללמוד שלושה שירים – שיר אחד מכל קבוצה:

- א. הקיץ גווע; פעמי אביב
- ב. הכניסיני; לנתיבך הנעלם; תרזה יפה
- ג. לבדי; ואם ישאל המלאך

קבוצה שלישית – השירה העברית במאה ה-20

יש ללמוד שבעה שירים – שיר אחד מאת כל משורר.

- רחל: רק על עצמי; פגישה חצי פגישה; זמר נוגה; מנגד
- ל' גולדברג: מבית אמי (א'); חמסין של ניסן ("אכן אדע, זה יום ללא תמורה"); האמנם עוד יבואו ימים; סונט ט' מתוך "אהבתה של תרזה די-מון" (מ"חלוני וגם מחלונך")
- י' עמיחי: לא כברוש (שירים 1948–1962); משלושה או ארבעה בחדר (שירים 1948–1962); תיירים
- (שלושה גדולה: שאלות ותשובות); שיר 10 ("אני זוכר שאלה מספר לימוד החשבון") מתוך "טיול ישראלי" (פתוח–סגור–פתוח)

זלדה: שני יסודות; ציפור אחוזת קסם; כאשר היית פה; כל שושנה (שירי זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1985)

ד' פגיס: עדות; כתוב בעפרון; סכו"ם; דפדוף באלבום (כל השירים, הקיבוץ המאוחד ומוסד ביאליק, 1995)

ד' רביקוביץ': עומד על הכביש; זכרונות חמים; גרוויטציה; סינדרלה במטבח; (כל השירים עד כה, הקיבוץ המאוחד, 1995)

א' ביטון: שיר זהרה אלפסיה; דברי רקע ראשוניים; פיגומים; תקציר שיחה (ציפור בין יבשות, הקיבוץ המאוחד, 1990)

נספח לשאלון 45, חורף תשע"ב

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

פרק ב – סיפור קצר

בפרק שלוש קבוצות. יש ללמוד **שישה** סיפורים – **שניים** מכל קבוצה.

קבוצה ראשונה – סיפורים של עגנון

פרנהיים; הרופא וגרושתו; האדונית והרוכל; המטפחת; פנים אחרות; מדירה לדירה

קבוצה שנייה – סיפורים עבריים של יוצרים אחרים

ר' אלמוג: תיקון אמנותי (תיקון אמנותי)

א' אפלפלד: שלושה (עשן), המצוד (אדני הנהר)

ד' בארון: פראדל, שפרה (פרשיות)

י' בן נר: קולנוע, משחקים בחורף (שקיעה כפרית)

ס' ברדוגו: חיזו בטטה (ילדה שחורה)

י"ד ברקוביץ: כרת, תלוש (כתבי י"ד ברקוביץ)

ח' הזז: שלולית גנוזה (ריחיים שבורים)

י' הנדל: סיפור בלי כתובת (כסף קטן)

ס' ליברכט: תפוחים מן המדבר (תפוחים מן המדבר)

א' מגד: יד ושם (ישראל חברים)

מ' מגן: פטרו (כפתורים רכוסים היטב)

ע' עוז: דרך הרוח (ארצות התן)

י' קנז: התרנגולת בעלת שלוש הרגליים (מומנט מוסיקלי)

א' קרת: צפירה (צנורות)

י' שבתאי: הסתלקות (הדוד פרץ ממריא)

ג' שופמן: הערדל (כל כתבי ג' שופמן, כרך א)

י' שטיינברג: העיוורת (כתבי י' שטיינברג)

ב' תמוז: תחרות שחייה (אנטון הארמני)

בקץ תשע"א ובחורף תשע"ב, אחת מן השאלות בפרק "סיפור קצר" תהיה על הסיפור "סיפור אהבה" מאת אהרן אפלפלד.

נספח לשאלון 45, חורף תשע"ב

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

קבוצה שלישית – סיפורים מתורגמים

- י' אידריס: תחנה (מקום על פני האדמה)
י' באבל: בן הרבי, מעשה בשובכי (סיפורים)
י' בשביס זינגר: המפתח (המפתח)
נ' גוגול: האדרת (האדרת וסיפורים אחרים)
א' הנרי: אחרי עשרים שנה (אחרי עשרים שנה)
ג' דה מופאסאן: העלמה פרל (הירושה)
נ' מחפוז: אחרי עשרים שנה (מקום על פני אדמה)
ו' נבוקוב: רגע של חסד (תריסר רוסי)
ג'ד סלינג'ר: יום נפלא לדגי בננה (תשעה סיפורים)
ג' פיילי: שיחה עם אבי (סימן קריאה 16, 17, 1973)
א' פינק: הגן המפליג למרחקים, מול הראי (מול הראי)
א"פ צ'קוב: יגון; כינורו של רוטשילד (הגברת עם הכלבלב ועוד סיפורים)
ר' קרבר: דבר קטן וטוב; נוצות (דבר קטן וטוב)

פרק ג – דרמה

בפרק שתי קבוצות. יש ללמוד שני מחזות – אחד מכל קבוצה.

קבוצה ראשונה – טרגדיה (של סופוקלס או של שקספיר)

- סופוקלס: אנטיוגונה; אדיפוס המלך
שקספיר: המלט; מקבת; המלך ליר; אותלו

קבוצה שנייה – דרמה מודרנית

- ה' איבסן: בית בובות
פ' דירמנט: ביקור הגברת הזקנה
ט' ויליאמס: ביבר הזכוכית, חשמלית ושמה תשוקה
ח' לוין: חפץ
א' מילר: מותו של סוכן
ב"צ תומר: ילדי הצל

נספח לשאלון 45, חורף תשע"ב

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

פרק ד – רומאן, ספרי קריאה

בפרק הזה חמש קבוצות. יש לבחור **אחת** משתי האפשרויות האלה:

1. שני רומאנים – **אחד** מן הקבוצה הראשונה ו**אחד** מן הקבוצה השנייה.
2. רומאן **אחד** בלבד מן הקבוצה השלישית.

בנוסף לכך יקרא הנבחן במהלך לימודיו לפחות שני ספרי קריאה: ספר קריאה אחד מן הקבוצה הרביעית וספר קריאה אחד מן הקבוצה החמישית.

רומאן

קבוצה ראשונה – רומאנים עבריים

- א' אפלפלד: קטרינה
- ד' גרוסמן: יש ילדים זיגזג
- א"ב יהושע: המאהב
- ס' מיכאל: חצוצרה בוואדי
- א' נבו: ארבעה בתים וגעגוע
- ע' עוז: קופסה שחורה
- א' עמיר: תרנגול כפרות

קבוצה שנייה – רומאנים מתורגמים

- א' אזאר: כל החיים לפניו
- א' דה בלזק: אבא גוריו
- י' בשביס זינגר: העבד
- י' גולדינג: בעל זבוב
- ב' מלמוד: העוזר
- א' קאמי: הזר
- פ' לוי: הזהו אדם

קבוצה שלישית – רומאנים נוספים

- פ"מ דוסטויבסקי: החטא ועונשו
- ל' טולסטוי: אנה קרנינה
- ש"י עגנון: סיפור פשוט
- מ' בולגאקוב: האמן ומרגריטה
- ג"ג מרקס: מאה שנים של בדידות

נספח לשאלון 45, חורף תשע"ב

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

ספרי קריאה

קבוצה רביעית – ספרי קריאה עבריים

- א' אפלפלד: כל אשר אהבתי
ד' בן-אמוץ: לזכור ולשכוח
ב' ברבש: מיי פירסט סוני
ב' גור: אבן תחת אבן
ד' גרוסמן: מישוהו לרוץ איתו
א' דגן: ליצני החצר
ס' ליברכט: איש ואישה ואיש
ש' לפיד: גיא אוני
מ' מגן: בשוכבי ובקומי, אישה
ע' עוז: פנתר במרתף
ק' צטניק: השעון
ד' רביניאן: סמטת השקדיות בעומריג'אן
ב' תמוז: חיי אליקום; מינוטאור
י' רותם: קריעה

קבוצה חמישית – ספרי קריאה מתורגמים

- פ' אוסטר: המצאת הבדידות; מר ורטיגו
ג' אורוול: 1984
מ' בקר: יעקב השקרן
א' ברונטה: אנקת גבהים
מ' האדון: המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה
א' המינגווי: הזקן והים
פ' זיסקינד: סיפורו של מר זומר
ל' טולסטוי: מות איוון איליץ'
ה' לי: אל תיגע בזמיר
א' מוריס: פרחי הירושמה
א"מ מולינה: ירח מלא
ס' מירביליס: המורה זהובת העיניים
ג' סלינג'ר: התפסן בשדה השיפון
א' קאמי: אדם הראשון
ג'מ קוטזי: הברברים באים
א' קרטס: ללא גורל